

IX. KİMYA ENDÜSTRİSİ GELİŞİM ŞURASI

Petrokimya/Rafineri Yatırımlarının
Değerlendirilmesi

KİMYA SEKTÖR PLATFORMU

KİMYA SEKTÖR PLATFORMU (KSP) IX. KİMYA ENDÜSTRİSİ GELİŞİM ŞURASI
PETROKİMYA/RAFİNERİ YATIRIMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

14-15 ŞUBAT 2018 ANKARA, ŞURA SONUÇ VE DEĞERLENDİRME RAPORU

KSP Endüstri Gelişim Şurası, ilgili bürokratik kesim yanında özel sektör meslek temsilcilerinin iş dünyası uzmanlarının ve akademik kuruluşlarımızın temsilcilerinin iştiraki ile gerçekleştirildi.

ŞURA'nın ilk safhasında Türkiye kimya sektörünün ve ilgili yatırım ortamı hakkında genel bilgiler paylaşılarak kimya sektörünün bugün ulaştığı ekonomik güç dikkate alınarak, **Türkiye de petrokimya/rafineri yatırımlarının özendirilmesinin önemi ve gereği** vurgulandı.

Kimya sektörümüzün son 10 yıllık dönemde gösterdiği yüksek dış ticaret gelişimi dikkate alındığında ülkemiz ihracatı içinde III. önemli sektörel alan olduğu ve hükümet tarafından belirlenen 'öncelikli sektörlerin' başında olduğu ortaya kondu.

Kimya sektörümüzün bugünkü ulusal mevcut yatırım teşvik sistemi içindeki önemi belirtilerek bu alandaki yatırımların cazibesinin arttırılmasına yönelik ek bir "**Devlet Teşvik Sisteminin**" **Büyük Ölçekli, Kamu Yararına ve Stratejik Yatırımlar**" adı altında düzenlenerek teşvikinin hayati önem taşıdığı belirtildi.

ŞURA' da ayrıca mevcut imalat sanayi içinde ve kimya sektörü özelindeki yatırımlar ile ekonomik yapının analiz edilmesinin önem taşıdığı, ülkemizin tasarruf açığının bu analizde dikkate alınması konusu dile getirildi. Petrokimya/rafineri yatırımlarının katma değer ve istihdam analizinin öncelikle olarak ele alınmasının yatırımın gerçekleşmesi açısından gerekli olduğu ve yatırımlara yönelik hammadde tedarik güvenliği ve teknolojik yapı tespitinde önem taşıdığı belirtildi. Bu analiz içinde diğer bir konu yatırımların finansal analizlerinin yapılarak, ilgili yatırımların neden gerçekleşmediğinin belirlenmesi talep edildi. **Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu'nun (YOİKK)** aldığı kararlar doğrultusunda tüm bu çalışmaların neticeye erdirilmesinin gereği üzerinde duruldu.

ŞURA' da genel ekonomik yapı içinde dile getirilen diğer önemli bir konu ise **hammadde ithalatında dışa bağımlılığın azaltılmasının gerekliliği** oldu. Bu alanda tedarik girdi stratejisinin ve sonuçlarının değerlendirilmesinin yatırım süreci içinde ele alınması talep edildi. Yatırım sürecindeki bir diğer önemli konu ise yatırım gerçekleştirmelerinde **mevzuat açısından gerekli olan izin ve onay süreçlerinde** yaşanan problemlerin ayrı önem taşıdığı ifade edildi. Bu alanda özellikle; **kıyı, liman ve zeytin kanunu düzenlemelerinin ve Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) sürecinin değerlendirilerek ek mevzuat düzenlemelerinin yapılması gereği** ortaya kondu.

ŞURA' da yapılan ekonomik değerlendirmeler içinde ayrıca petrokimya/rafineri yatırımlarında rekabetçiliğin giderek önem kazandığını son 30 yılda petrokimya/rafineri yatırımlarının ekonomik ve teknik analizinin ölçek ve teknolojik boyutunun da önem kazandığını eklendi.

Tedarik güvenliği konusunun gündemde olduğu ve bu alandaki eksikliğin sektörü olumsuz yönde etkilediği vurgulandı. Bu alandaki **yatırımların değer zinciri arttırılmasında en etkili faktör** olduğu belirtildi.

Yeni yatırımların hayata geçirilmesinde kamunun rolünün irdelenmesinin gereği üzerine duruldu, aynı zamanda uluslararası rekabet **açısından yeni petrokimya/rafineri yatırımlarının yabancı sermaye ve teşviki ile beraber ele alınmasının** fayda yaratılacağı belirtildi. Özellikle bu alandaki **yatırım sürecinde yerli sanayici/ üreticilere öncelikli imkân sağlanmasının önemi ifade edilerek, Hükümetimizin yerli ve milli üretim hedefi çerçevesinde gerekli düzenlemelerin yapılması önerildi.**

Yeni yatırım sürecinin, endüstriyel bölgelerin tanımlanmasının gerekli olduğu, yatırımcıların önünün açık olarak görülmesinin ve zamanlama faktörünün önemine de ayrıca işaret edildi.

Yatırımların finansmanının yanında diğer ek politikalarla yatırımın desteklenmesinin önemi ve bütüncül bir bakış sisteminin oluşturulmasının gerekli olduğu, **yatırımın ithalat odaklı bir anlayışla düzenlenmesinde sorunlar** olduğunu belirtildi.

Petrokimyasalların üretiminde ÖTV uygulamalarının yeni yatırımları engelleyen bir faktör olarak ortaya çıktığını eklendi.

Petrokimya/rafineri yatırım fizibilitesinde birçok **yan faktörlerin ortaya çıktığını** (sit alanı, tarım arazisi, çevre), yeni bir kimya yatırımının 18 Bakanlık ilgilendiren bir uygulamayı kapsadığını, yeni yatırım sürecinde enerji temininin de öneminden bahsedilerek yabancı ülkelerde yatırım sürecinin devlet desteklerinin önemi ayrıntılı olarak dile getirildi.

OSB'lerin veya endüstriyel bölgelerin yönetici firma tarafından yönetilmesinin önemi anlatıldı. Ayrıca **yatırım yeri konusunda yapılan değerlendirmelerde kıyılarda orman, zeytin ve mera alanlarının / sınırlarının tespiti ve önceliği nedeniyle yeni yatırım alanlarının oluşmadığı ifade edildi.**

Kuzey Marmara ve Adana-Ceyhan bölgelerinin ön plana çıktığı anlaşıldı. Bu alanda son 3 **yıldır üzerinde çalışılan Chemport projesinin** gerekliliği ve yatırımın uluslararası yatırımcılar açısından merkez bir kümelenme alanı olmasının önemi ortaya kondu.

Bu çerçevedeki önerilerin temelinde ise **yeni yatırım sürecinin kümelenme modeli içinde oluşturulması, liman unsuruyla desteklenmesi ve altyapısı devletçe hazırlanmış** bir arazinin belirlenmesinin yatırım süreci açısından hayati önem taşıdığı belirtildi.

Yatırım alanlarında **rekabetçi pazar yapısının önem taşıdığı** ve üretimin temel kriterlerinden biri olduğu vurgulandı. **Ölçek ekonomisine uygun** yatırımların verimli olduğu kabul edilerek desteklendiği belirtildi.

Uluslararası Liman Endüstri Kompleksi Landlord modelinin örnek olarak benimsenmesi ve bu rol modelde alt yapının devlet tarafından yapıldığı da ayrıca aktarıldı.

Devlet öncülüğünde yönetim ve finansa hâkim bir firma modelinin hayata geçirilmesi önerildi. **Yatırım büyüklüğüne bağlı bir finansman modelinin gerekliliği ayrıca vurgulandı.** Ekonomik ve teknik finansman alt yapısının hazırlanması, yatırım ortamının iyileştirilmesi, patent haklarının korunması, uluslararası hukuki bir alt yapının kurulmasının önemi işaret edildi.

Yapılacak mevcut yatırımlarda oluşturulacak **yatırım modeli içinde halka açık şirket finansmanı, devlet destekli sermaye ortaklığı ve benzeri oluşumlar sistemin** içinde yer alması önerildi.

Teşviklerin **gelecek döneme ilişkin değil, bugüne dönük yatırıma destek olacak** şekilde verilmesinin öneminden bahsedildi. **Ekonomi Koordinasyon Kurulu (EKK) ve Yatırımları İyileştirme Koordinasyon Kurulu'nun (YOİKK)** karar ve düzenlemelerinin bu süreçte dikkate alınmasının önemine işaret edildi.

Yatırım fizibilitelerinde mevcut teşviklerin yeniden ele alınarak düzenlenmesinin gereği ifade edildi. Ayrıca yapılacak **yatırımların istihdam ve teknik işgücü alanlarında da gerekli planlamaların/ düzenlemelerin yapılmasının gerekli olduğu tespiti yapıldı.**

Teşvik süreçlerinde KDV ve ÖTV'nin yeni yatırımlarda sorun olmaktan çıkarılmasının gerekliliği vurgulandı. Güney Kore yatırım modeli ele alınarak Türkiye'de de yatırım süreçlerinin aynı şekilde değerlendirilmesi önerildi.

SONUÇ & ÖNERİLER

- I. Kimya sektörü gelişim hedefleri doğrultusunda yeni petrokimya/rafineri yatırımının acilen devreye alınması konusu, tüm ŞURA katılımcılarının ortak görüşü olarak tespit edildi.
- II. Yatırımın ekonomik ölçeğinin ve üretim alanlarının bağlı bulunduğu sanayiler dikkate alınarak tespitinin önemi belirtilerek bu konuda teknik bir çalışma yapılması vurgulandı. (Yatırım alanı tespitinde, yatırım büyüklüğüyle orantılı en az 20 bin dönüm yatırım alanı ihtiyacının da dikkate alınması gereği üzerinde duruldu.)
- III. Yatırım sürecinin hayata geçirilmesindeki en önemli aşamanın Devlet tarafından belirlenecek yer seçimi / alanı başta olmak üzere projenin altyapısının ulaşım ve lojistik sistemleriyle beraber Devlet yatırımı şeklinde organize edilerek yatırıma hazır hale getirilmesinin en önemli konuların başında yer aldığı ifade edildi.
- IV. Mevcut çalışmaları devam eden Chemport projesinin de bu süreç içinde hayata geçirilmesi veya oluşturulacak yeni yatırım kompleksi ile entegre olarak projelendirilmesi önerildi. Bu alanda yapılacak düzenlemelerle **"Uluslararası Liman Endüstri Kompleksi"** adı altında proje oluşumu yönünde çalışma yapılması belirtildi.
- V. Bürokratik eşgüdümün sağlanması ve yatırım sürecinin izlenmesi için ortak bir **"Yatırım İzleme Komitesinin"** ŞURA çıktılarına yönelik çalışmaları sürdürmesinin gereği ortaya kondu.

- VI. Yer belirlenmesi sonrasında yatırıma öncülük edecek olan yönetici şirketin /kurumun ivedilikle 'Master Plan' yaptırarak yola çıkılması vurgulandı
- VII. Planlanan yeni kimya - petrokimya yatırımının temel hammadde (petrol- doğalgaz) tedarikindeki sürdürülebilirliğinin sağlanması ve global çerçevedeki fiyat/ kalite avantajının oluşturulması amacıyla Devlet enerji politikaları ile ortak karar ve uyumun tesis edilerek gerçekleştirilmesi önem taşımaktadır.

YOL HARİTASI:

- 1- Yatırım yerinin belirlenmesi,
- 2- Belirlenen yatırım yerine ilişkin liman, otoyol ve tren yolu gibi altyapıların devlet tarafından kamulaştırma vasıtasıyla tamamlanarak 30 yıllığına girişimcilere tahsis edilmesi,
- 3- Söz konusu altyapı işlemleri için 1,5 milyar dolarlık kamusal bütçe ayrılması.